

Наукова бібліотека
Одеського університету
І. І. Мечникова

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ, МІСЦЕВКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р. № 16 (1509). 22 КВІТНЯ 1983 РОКУ. Виходить щотижня.

СВІТЛИЙ ГЕНІЙ ЛЮДСТВА

Дорога серцю кожного із нас знаменна дата — 22 квітня — день народження Володимира Ілліча Леніна. З його ім'ям і вченням нерозривно пов'язані революційні перетворення нашого сторіччя.

Все життя В. І. Леніна пройшло в творчій роботі думки і невтомній революційній дії, в ідейних і політичних битвах, воно злилось з боротьбою робітничого класу і Комуністичної партії. Він глибоко і всебічно розвив і примножив ідейну спадщину великих учителів робітничого класу К. Маркса і Ф. Енгельса стосовно до нових історичних умов. В його працях одержали подальше збагачення і конкретизацію всі складові частини марксизму — філософія, політична економія, науковий комунізм.

Ленінська теорія імперіалізму і соціалістичної революції, його вчення про партію нового типу, про гегемонію і диктатуру пролетаріату, про шляхи побудови соціалістичного суспільства, про характер і перспективи національно-визвольного руху — видатний вклад в скарбницю марксизму.

Новий етап в розвитку теорії і практики марксизму, великі перемоги в боротьбі за комуністичні ідеали пов'язані з іменем Володимира Ілліча Ульянова — Леніна.

Ленінізм народився в Росії. Він нерозривно пов'язаний з її революційними долями, з

потребами і завданнями боротьби російського пролетаріату, героїчними зверненнями його більшовицької партії.

Партія Леніна йде назустріч своєму 80-річчю. 80 років тому II з'їзд РСДРП, завершивши процес об'єднання революційних марксистських організацій в Росії на розроблених Іллічем ідейних політичних і організаційних принципах, створив партію нового типу — партію робітничого класу, партію наукового комунізму, партію соціалістичної революції і комуністичного творення. Сьогодні КПРС — могутня, згуртована партія, у рядах якої понад 18 мільйонів комуністів. Колектив Одеського університету готується гідно зустріти ювілей великої партії Леніна.

Свято береже Комуністична партія вірність заповітам Леніна, впевнено веде вона Країну Рад ленінським курсом, про що переконливо свідчать підсумки більше ніж 60-річної праці і героїчної боротьби радянського народу. Під прапором Леніна будують нове суспільство народи країн соціалізму.

Ленінізм — це марксизм сучасної епохи. Він переможно проходить по нашій планеті, завойовуючи все більше щирих прихильників і послідовників.

Під прапором Леніна, під керівництвом Комуністичної партії — вперед, до перемоги комунізму!

В ПАРТКОМІ ОДУ

На черговому засіданні партійний комітет університету розглянув питання про роботу наставників академічних груп підготовчого відділення по навчанню і вихованню слухачів.

Було відзначено, що на підготовчому відділенні проводиться значна ідейно-виховна робота по виконанню рішень XXVI з'їзду КПРС, листоподового (1982 р.) Пленуму ЦК КПРС і постанов партії з ідеологічних питань. За академічними групами закріплені наставники, котрі працюють за планом, регулярно проводяться політінформації, організовуються культпоходи, літературні вечори, зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної війни.

Разом з тим партком відзначив, що партбюро факультетів ще мало допомагають деканату підготовчого відділення по організації і проведенню ідейно-виховної роботи. Не всі наставники затверджені на засіданнях партбюро факультетів. Варто краще планувати ідейно-виховну роботу а в

плані відбити всі розділи комплексного виховання. Слід ширше знайомити слухачів з історією університету, його традиціями, частіше проводити екскурсії по революційних місцях міста-героя. Потрібно посилити контроль за ідейною спрямованістю учебного процесу.

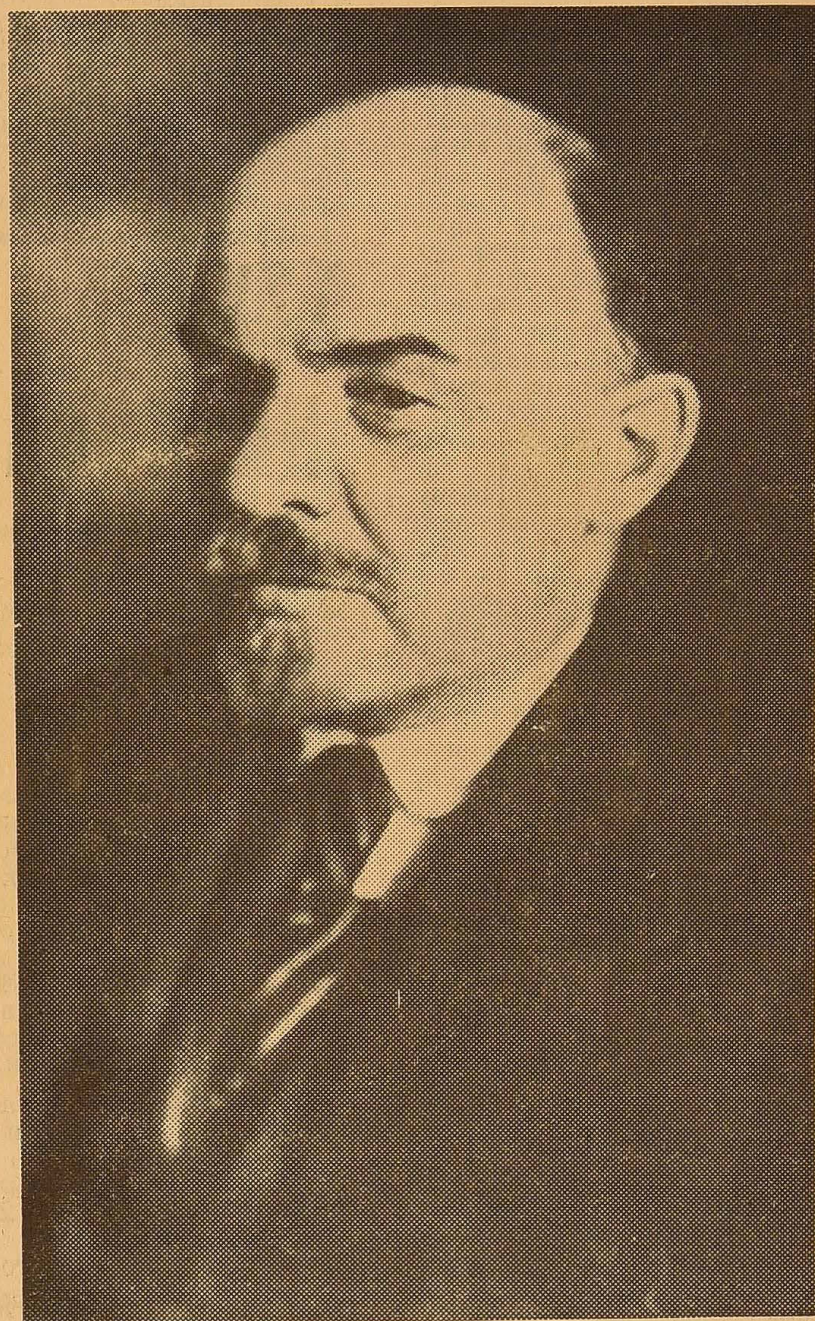
Прийнявши відповідну постанову з даного питання, партком ОДУ рекомендував партбюро факультетів, деканатам, зав. кафедрам періодично заслуховувати на партзборах, засіданнях партбюро, вчених радах питання навчання і виховання слухачів підготовчого відділення.

Не дивлячись на те, що колектив художньої самодіяльності університету вдало виступив на конкурсі художньої самодіяльності вузів міста «Студентська весна-83», на засіданні парткому була піддана критиці робота студентського клубу (директор тов. Т. С. Щурська, худ. керівник тов. В. А. Юсим). Відзначалось, що студклуб ще не став центром естетич-

ного виховання культурно-масової роботи серед студентів, не користується авторитетом на факультетах, недостатньо зв'язаний з ними. Громадські організації і деканати факультетів (юридичний, фізичний, ГГФ) мало уваги приділяють потребам клубу, його запитам. Студклуб дає мало звітних концертів

Партком звернув увагу на слабе керівництво студклубом з боку профкому (тов. О. І. Жмурина) і комітету комсомолу (тов. І. М. Коваль). Варто зміцнити кадри і матеріальну базу студклубу. З цього питання партком прийняв розгорнуту постанову.

На засіданні парткому була заслухана інформація секретаря комітету комсомолу університету тов. І. М. Ковалю про роботу комітету комсомолу по залученню студентів в будівельні заго-ни на період літніх канікул 1983 року.

УРОЧИСТИЙ ВЕЧІР

У великому актовому залі Одеського університету імені І. І. Мечникова відбувся урочистий вечір, присвячений 113-й річниці з дня

народження Володимира Ілліча Леніна. З доповіддю виступив професор П. К. Лобазов.

На закінчення відбувся великий концерт.

На комуністичному суботнику

Тисячі викладачів, студентів та співробітників університету попрацювали 16 квітня на Всесоюзному комуністичному суботнику, присвяченому 113-й річниці з дня народження В. І. Леніна. Вони привели в належний вигляд територію факультетів та подвір'я університетських корпусів, вулиці та парки, гуртожитки, саджали дерева, кущі, квіти на приморських схилах.

Понад 100 наукових співробітників прийшли до будівельно-монтажного управління № 2 і № 17 тресту «Одесграджилст р о й»,

щоб взяти участь у спорудженні житлового фонду міста-героя. Студенти юридичного та геолого-географічного факультету працювали на будівництві нового гуртожитку.

Першокурсники фізичного факультету працювали у ботанічному саду. Студенти добросовісно працювали у цей сонячний весняний день — вони прибирали цей мальовничий куточок Пролетарського бульвару.

Н. ПЕРСНЬОВА,
студентка I курсу
фізфаку.

УСПІШНА АТЕСТАЦІЯ

В період з 4 по 18 квітня в нашому університеті комісія ректорату, парткому, профкому і місцевому та учбової частини проводила атестацію викладачів кафедр суспільствознавчих наук (загалом — 6 кафедр).

Успішно пройшли атестацію 86 викладачів. Засідан-

ня комісії проходило на високому творчому рівні, на якій викладацький склад показав високий рівень з учбової, методичної, науково-дослідної, громадсько-політичної роботи.

Майже всі викладачі витримали високий рівень перевірки.

КРУГЛИЙ СТІЛ

В гуртожитку № 3 відбулась зустріч за «круглим столом». Ректор Одеського університету професор В. В. Сердюк розповів присутнім про ті завдання, які стоять перед колективом університету, про наукові досягнен-

ня і перспективи. В зустрічі за «круглим столом» взяли участь секретар парткому ОДУ доцент Л. Х. Калуст'ян і проректор доцент М. М. Чесноков. Вони відповіли на численні запитання студентів.

ЧОТИРИ ДНІ в Одеському державному університеті ім. І. І. Мечникова проходила XXXVIII звітна наукова конференція професорсько-викладацького складу.

У великому актовому залі відбулось пленарне засідання. Конференцію відкрив ректор університету доктор фізико-математичних наук, професор В. В. Сердюк. Він сказав:

— На листопадовому (1982 р.) Пленумі ЦК КПРС говорились про великі резерви в нашому народному господарстві, які треба шукати у прискоренні науково-технічного прогресу, широкому і швидкому запровадженню у виробництво досягнень науки, техніки і передового досвіду. Щоб просувати вперед справу запровадження нової техніки і нових методів праці, потрібно не просто пропагувати їх, але виявляти і ліквідувати конкретні причини, які заважають науково-технічному прогресу.

Листопадовий (1982 р.) Пленум ЦК КПРС особливо підкреслив, що успішне виконання рішень XXVI з'їзду КПРС в значній мірі залежить від зміцнення трудової і виробничої дисципліни на місцях.

Надаючи важливого значення питанню дальшого зміцнення зв'язку університету з виробництвом і підтримуючи ініціативу колективів Харківського, Донецького політехнічних і Дніпропетровського металургійного інститутів по розвитку в ХІ п'ятирічці соціалістичного змагання, спрямованого на успішне виконання рішень XXVI з'їзду в галузі підвищення якості підготовки спеціалістів, прискорення науково-технічного прогресу в народному господарстві під девізом «Творчий союз вищої школи і виробництва — на службі п'ятирічці», колектив університету добився певних успіхів у виконанні плану організаційних заходів по реалізації рішень XXVI з'їзду КПРС і XXVI з'їзду

Компартії України в справі підвищення якості наукових досліджень і зміцнення зв'язку з галузями народного господарства.

В 1982 році виконувалось 315 тем, із них 61 процент — найважливіших. Об'єм наукових досліджень склав 8,1 млн. крб., в тому числі за замовленнями підприємств та закладів країни — 7,1 млн. крб.

Вченими університету одержано 60 авторських свідоцтв на винаходи. Результати досліджень опубліковані в 18 монографіях, в трьох збірниках наукових праць, двох підручниках з грифом

XXXVIII НАУКОВА

міністерства; опубліковано понад 1000 наукових статей.

За результатами досліджень було захищено 4 докторських і 49 кандидатських дисертацій.

В наукових дослідженнях активну участь беруть понад 700 студентів, вабуваючи навички самостійної наукової та інженерної роботи. Як результат цього на конкурсі студентських НДР з природничих, технічних і гуманітарних наук студенти університету одержали 14 дипломів і посіли III місце серед університетів республіки.

За досягненнями в науково-дослідній роботі і підготовці науково-педагогічних кадрів в 1982 р. наказом міністра ВССО УРСР від 2 лютого 1983 р. Одеський державний університет нагороджений Почесною грамотою і занесений на республіканську Дошку Пошани.

Проте, — говорить далі В. В. Сердюк, — при підведенні підсумків треба брати до уваги не тільки успіхи, але і недоліки. А вони є:

вчені університету ще недостатньо беруть участь у виконанні комплексних цілевих програм; ще великі стрики запровадження завершених НДР в народне господарство, особливо за результатами досліджень бюджетної тематики; недостатньо розвивається дослідно-експериментальна база університету для НДР; мало видається підручників з грифом Мінвузу УРСР; ще мало робіт висувається на здобуття державних премій і на конкурси.

XXXVIII звітна наукова конференція професорсько-викладацького складу університету покликана допомогти ліквідувати ці недоліки, сприяти дальшому розвитку науково-дослідної роботи, науково-технічному прогресу.

Ректор університету професор В. В. Сердюк бажає успіху в роботі учасникам конференції, говорить про те, що на секційних засіданнях необхідно розглянути звіти наукових керівників програм, проблеми і завдання державного плану, хід виконання науково-дослідних робіт.

Потім на пленарному засіданні з доповіддю «Матеріальна відповідальність в трудових відношеннях як ефективний засіб зміцнення дисципліни і законності в світлі рішень листопадового (1982 р.) Пленуму ЦК КПРС» виступив кандидат юридичних наук П. Р. Ставський. Доктор філософських наук М. А. Пільгуй зробила доповідь «Фактор часу в теорії вартості Карла Маркса і сучасність (До 165-річчя з дня народження і 100-річчя з дня смерті Карла Маркса)».

З великою увагою була вислухана доповідь кандидата фізико-математичних наук М. П. Коваленка «Про стан і перспективи досліджень з фізики рідких металів».

Конференція продовжила свою роботу в секціях і підсекціях.

Дмитро Молякевич особисто знав Степана Олійника, довгий час працював з ним, тому з великим задоволенням прочитав кілька його творів і поділився враженнями про чудового письменника. Гострі, дотепні, смішні і веселі твори присутніх митців викликали у студентів похвалення, інтерес до літературної спадщини Степана Олійника і, зокрема, — до сатири.

Р. НЕБЕЛЮК,
слухач підготовчого відділення.

— Для особистого життя? А хіба наука для мене і для всього колективу — не особисте життя?

— Два роки тому газета «ЗНК» повідомляла своїх читачів про значний успіх кафедри астрономії (групи досліджень перемінних подвійних зірок, про нагороду на ВДНГ СРСР. Що нового за цей період з'явилося у вашій роботі, чи є нові успіхи?

— Бачите, астрономія не із тих наук, які вимірюються щоденними явними успіхами в роботі. В ній потрібно одне: щоб не спадала трудова напруга, працьовитість, польотність, коли хочете, творчого підходу до постійних, буденних проблем. А це не тільки небо, не тільки нові робочі схеми, графіки, прилади вимірювання, які експонувалися на ВДНГ два роки тому, а й поточний учбовий процес, студенти. І все-все, що пов'язане з підготовкою майбутніх кадрів нашої науки. І віддача — в нових спеціалістах, в то-

КОЛЕКТИВ ОДУ СХВАЛЮЄ ПРОЕКТ ЗАКОНУ СРСР

Про трудові колективи і підвищення їх ролі в управлінні підприємствами, установами, організаціями

СЛОВО І СПРАВА РОБІТНИКІВ

В центральній пресі опубліковано Закон СРСР про трудові колективи і підвищення їх ролі в управлінні підприємствами, установами та організаціями. Цей документ, запропонований для обговорення, являється глибоким і всебічним узагальненням досвіду мас. Трудові колективи здійснюють економічні, соціалістичні і політичні функції, сприяють активній участі трудівників у виробничому, громадському та державному житті.

В узагальненому експериментальних майстернях Одеського університету сумісна праця здійснюється роботою за єдиним нарядом, бригадним методом на початках товариського співробітництва і взаємодопомоги, тут забезпечується єдність державних, громадських та особистих інтересів, утверджується принцип відповідальності кожного перед колективом і колективу — за кожного робітника.

Проект нового Закону з великою увагою був зустрінутий в наших майстернях і тепер гаряче обговорюється. І це не випадково, адже він стосується кожного нашого робітника.

Ми беремо участь в роботі і обговоренні проектів своїх перспективних і поточ-

них планів економічного та соціального розвитку, утверджуємо заходи по підвищенню продуктивності праці, ефективності виробництва і якості роботи, здійснюємо заходи по виконанню і використанню внутрішніх резервів.

Партійна, профспілкорова організація і адміністрація майстерень здійснюють відповідний контроль за мірою праці і забезпечують відповідність заробітної плати кожного робітника його особистому трудовому вкладу.

Колектив УЕМ виконав план першого кварталу третього року одинадцятип'ятирічки на 110,7 процента, понад план випущено продукції на 9,8 тис. крб.

За підсумками першого кварталу переможцями в соціалістичному змаганні стали: тт. М. М. Бондаренко, Б. М. Погорелов, В. С. Доменко, В. Ю. Пасічник, І. А. Шакин, О. В. Пучков.

Колектив схвалює проект Закону СРСР про трудові колективи і бере на себе зобов'язання достроково виконати план і добитися більш високої якості випускаємої продукції для нашого рідного університету.

Ю. БОБРОВ,
головний інженер
УЕМ ОДУ.

СХВАЛЮЄМО!

З великою увагою ознайомились викладачі, студенти та співробітники історичного факультету з проектом Закону СРСР «Про трудові колективи і підвищення їх ролі в управлінні підприємствами, установами, організаціями».

Всі трудові колективи нашої країни покликані примножувати матеріальні й духовні багатства країни, раціонально використовувати наявні ресурси, проявляти безумовне підкорення про членів колективу, про поліпшення умов їх праці, побуту і відпочинку. Ми цілком і пов-

ністю схвалюємо проект Закону СРСР про трудові колективи. До нас, як до майбутніх вчителів, відноситься стаття 10, в якій говориться про повноваження трудових колективів у галузі впровадження у виробництво досягнень науки і техніки, розвитку творчої ініціативи працівників. Трудові колективи мають і надалі надавати підтримку науково-технічним товариствам і організаціям винахідників і раціоналізаторів.

П. ПЕТРОВСЬКИЙ,
студент I курсу
історичного факультету.

— вже 995 тис., ще додається з часом на 25 тис. І всі теми — за конкретними поставами.

ПОГЛЯД

госпбюджетних робіт кафедр, входять в план НДР. Лише одна цифра: 20% по ОДУ всіх реальних дипломних студентських робіт — дипломні нашої кафедри. Сюди ж варто додати, що чимало цих дипломних виконується на матеріалах, одержаних на телескопах Одеської обсерваторії та на крупних телескопах Радянського Союзу.

Крім того, ми теж разом з обсерваторією виконуємо цілий ряд госпдоговірних тем, які дають значний економічний ефект. В минулому році він сягав 595 тис. крб., в цьому

Наука про зірки... Учбовий і виховний процес... Виробнича практика... Це лише окремі аспекти, якими день у день живе колектив кафедри, котрий вмів напружено працювати для потреб улюбленої науки і, при нагоді, засукавши рукави, — привести в порядок хирлий, повітря обсерваторії з квітниками і деревами, влаштувати на високому творчому рівні традиційне весняне свято астрофізиків і т. д. А мені здавалося, що тут успіхи випадкові, несподівані, якщо зірки не «видають», мовляв, своїх таємниць щодня. Та тут, виходить, ці таємниці по-мічурин-

ТВОРЧА ЗУСТРІЧ

В ОДУ відбулась зустріч з письменниками України, Москви, Одещини, присвячена ювілею відомого митця-сатирика Степана Олійника: 75-річчя з дня його народження відзначила громадськість всієї країни.

Зустріч відкрив професор І. М. Дузь, який представив присутнім сестру письменника Марію Іванівну, дочку його Лесю Степанівну. В зустріч взяли участь письменники-сатирики Олег Чорногуз, Андрій Динник, Дмитро

Молякевич, Микола Яровий, Юрій Цеков, Костя Сергійев, представники філфаку ОДУ, голова Спілки письменників Одеси Анатолій Колісниченко.

Митці виступили перед студентською аудиторією зі своїми віршами, багато розповідали про Степана Олійника, якого знали особисто. А. Колісниченко, зокрема, розповів про велику любов С. Олійника до народу, про його життєві і творчі позиції.

ПАРК ім. Т. Г. Шевченка. Обсерваторія. Кафедра астрономії. Приміщення старовинного будиночку з такими ж старими меблями, яким давно пора бути в іншому місці, явно не придатне для роботи солідного наукового колективу. І це відразу впадає в очі.

Але в цих приміщеннях, які нагадують другорядне конструкторське бюро, робота проходить чітко, напружено, життєрадісно. І там і тут працівники за столами і креслярським приладдям, щось жваво обчислюють, креслять, готують таблиці, складають графіки. Не відразу відчужеш, що все це пов'язано з зірками та з навчанням студентів — майбутніх астрофізиків... Хіба що зрідка десь прозвучить «смужка спектру», «паспортні дані зірки», «нові вигини в лінії хімічних елементів», «нові ознаки температури і процесів на поверхні зірки» тощо.

І лише в кабінеті (між іншим — теж умовному: не вистачає місць) директора астро-

номічної обсерваторії, зав. кафедрою астрономії, професора В. П. Цисевича в певний час — скажімо, вранці — можна почути вагомий інформацію про життя колективу. Почути і побачити справжній вир життя, його динаміку, безперерйну реакцію... Поспішає на свою пару професор Є. І. Крамер, практичне заняття чекає шановного доцента О. М. Шульберга, котрий працює в університеті з 1937 року. З головою входять в активну наукову і викладацьку діяльність доцент В. А. Позігун, асистент М. І. Мьялковський. Лекції, лабораторні, семінарські, засідання. Робота секцій, комісій, колоквиуми, бесіди, гуртки.

Сторонню людину таке багатогранне, безперерйне життя захоплює і дивує:

— Валентине Григоровичу, коли ж ви знаходите час для особистого життя?

І заступник зав. кафедрою доцент В. Г. Каретников відповідає, посміхаючись:

ПРО ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙНОЇ СПАДЩИНИ В. І. ЛЕНІНА

У великій багатоплановій учбово-виховній роботі, що виконується в школі вчителями, велике значення приділяється формуванню комуністичного світогляду учнів: матеріалістичному розумінню явищ і законів природи і суспільного розвитку, вихованню моральної зрілості і високих громадянських якостей школярів. Організуючим началом цієї роботи стає виховання дітей і юнацтва на прикладах життя і діяльності В. І. Леніна, причетності їх до ідей ленінізму.

Пізнавально-виховний ефект в ознайомленні школярів з ідейною спадщиною В. І. Леніна може бути досягнутий тільки при умові глибокого оволодіння самим учителем марксистсько-ленінською теорією, вивчення ідейного і теоретичного багатства праць В. І. Леніна. Проте завдання педагогів не обмежується глибоким оволодінням ідеями ленінізму. Вони повинні зуміти донести їх до школярів.

Університетська освіта передбачає не тільки блискуче засвоєння майбутнім педагогом свого предмету, але і необхідність забезпечити його високим виховним потенціалом. Тому на лекціях з методичних дисциплін в органічній єдності навчання і виховання слід ознайомлювати студентів не тільки з методами викладання, але і з їх виховними можливостями. Зокрема, більше уваги приділяти розкриттю ораторського мистецтва В. І. Леніна, публічні виступи і лекції якого відзначались глибиною та аргументованістю суджень і умовиводів, носили ідеологічний характер: їх постійною метою являлось формування і розвиток наукового, а саме — комуністичного, діалектико-матеріалістичного світогляду. Такою за своїм характером була промова В. І. Леніна на III Всеросійському з'їзді Спілки молоді, що була проголошена 2 жовтня 1920 р. Вона націлювала комсомол на серйозне навчання комунізму, на будівництво комуністичного суспільства.

В процесі своїх публічних виступів В. І. Ленін відтворював багатий життєвий матеріал, спеціально відібраний в

його історичній значимості і логічній суті, глибоко осмислений. Кожний ленінський виступ з якого-небудь важливого питання відзначався новизною яких-небудь положень чи підходу до відомих фактів, новим звучанням старих ідей чи, навпаки, досконалою новизною, сформульованих ідей та прогнозів. Загальна домінуюча оратора нібито цементувала використовуваний матеріал, ясніше розкривала смисл даного публічного виступу.

На прикладі ленінської манери побудови виступів необхідно навчати студентів творчого підходу до побудови уроків, знаходити на основі досвіду, експерименту, наявних у учнів знань, вміння і вдосконалювати вже відомі методи навчання. Головне — навчити майбутніх вчителів вільно володіти аудиторією школярів, виробити навички невимусеного спілкування з ними в учбовому процесі.

Характерними компонентами стилю лекцій і виступів В. І. Леніна являлись його звертання до слухачів, запрошення: подумати, помислити, зрозуміти те, про що говорить з трибуни і що, можливо, вони зустрінуть в рекомендованій літературі. Велику допомогу майбутнім вчителям в ознайомленні з ораторським мистецтвом В. І. Леніна надасть книга Г. З. Априсяна «Ораторское искусство В. И. Ленина» (М., Вид.-во, МДУ, 1977).

Розповідаючи студентам про форми самоосвітньої роботи, варто знайомити їх з ленінським стилем роботи над книгою. В. І. Ленін читав багато і дуже швидко. Роботу над книгою починав з її попереднього перегляду. Якщо в читаному джерелі містилась хоча б невелика кількість корисного матеріалу, Володимир Ілліч помічав, що саме можна взяти з нього. Із відібраних фактів і прикладів він умів вибрати найсуттєвіші і ілюстрував ними свої висновки.

Корисно ознайомити студентів з основними методичними прийомами, якими користував-

ся В. І. Ленін при роботі з книгою: детальне конспектування джерел, співставлення тез, різного роду виписки, формулювання висновків, короткі рецензії, підкреслювання важливих думок в тексті, зауваження на полях та інше. Детальніше про ленінський стиль роботи з книгою студенти можуть познайомитися в статті Н. Дубініна «О ленинском стиле работы с книгой», Ж. «Народное образование», 1979, № 12.

На семінарських заняттях, присвячених ознайомленню майбутніх педагогів з арсеналом методів викладання, з можливостями їх доцільного застосування при вивченні того чи іншого матеріалу, на конкретних прикладах можна розглядати шляхи залучення молодого покоління до ленінської ідейної спадщини. При підготовці майбутніх вчителів фізики важлива роль відводиться вивченню праць В. І. Леніна, які розкривають принциповий зміст нової революції в фізиці, яка почалась на рубежі XIX—XX сторіч і продовжується і в наш час. При цьому увага студентів звертається на те, що через 70 років після опублікування книги В. І. Леніна «Матеріалізм і емпіріокритицизм» ми являємося свідками того, що діалектичний хід стрімкого росту розвитку сучасної фізики, передбачений Володимиром Іллічем, оправдався з потрясаючою переконливістю.

Студентів-філологів на семінарських заняттях з методичних дисциплін можна познайомити з тим, як В. І. Ленін в своїх політичних виступах використовував художні образи як засіб емоційно-пізнавального і виховного впливу. На ленінських зразках майбутніх вчителів-філологів можна вчити тому, як використовувати образи сучасної художньої літератури, як усучаснювати образи класиків літератури минулих століть, як переносити образ в іншу історичну обстановку, переосмислювати і надавати йому нове соціальне забарвлення.

Розвиваючи роботу про за-

лучення студентів до ленінської ідейної спадщини на лекціях і семінарських заняттях, не варто забувати, що це тільки перший етап роботи по озброєнню їх умінням і навичками використання цих матеріалів в своїй майбутній учительській діяльності. Дальший їх розвиток іде в ході наукових пошуків, які проводять студенти в позаурочний час, особливо на старших курсах, коли студенти вже підготовлені до серйозної творчої роботи і самоосвіти. Глибоку підготовку при цьому забезпечує робота студентів в наукових гуртках.

В наш час педагогічні колективи шкіл проводять різноманітну і плідну роботу по вихованню школярів на прикладі життя і діяльності В. І. Леніна. Ця тема все яскравіше звучить в усій роботі шкіл. Вона червоною ниткою проходить і на багатьох уроках. Розповіді вчителів історії, суспільствознавства, літератури нібито переносять учнів в передреволюційний час, малюють життя, сповнене небезпеки і тривоги, відтворюють полум'яні дні Жовтня і бурхливу, натхненну діяльність Ілліча. Такий комплексний виховний вплив на учнів здійснюється на основі міжпредметних зв'язків, тісного контакту шкільних педагогів в їх розробці і здійсненні.

Для підготовки студентів — майбутніх ідейних наставників шкільної молоді до цієї роботи варто було б в університеті практикувати проведення студентських науково-практичних конференцій з проблем комплексного підходу до вивчення ленінської ідейної спадщини, в яких брали б участь студенти різних факультетів.

Так, студенти історичного факультету в доповідях «Політика КПРС — ленінізм в дії», «Єдність науки і партійності в викладанні і вихованні», «Ідеї Леніна живуть і перемагають» могли б розповісти про те, що всі завоювання Жовтневої революції, всі великі звершення на шляху до комунізму пов'язані з іменем В. І. Леніна, з перетворюючою діяль-

ністю партії, кожний крок якої осяяний світлом ленінських ідей. На конкретних прикладах переконливо показати, яке велике значення надавав В. І. Ленін комуністичному вихованню молоді, її активній участі в будівництві комуністичного суспільства, сказати про нерушиму згуртованість нашого народу навколо Ленінської Комуністичної партії і Радянської держави.

Тематика доповідей студентів фізичного факультету могла б бути такою: «В. І. Ленін і сучасна фізика», «В. І. Ленін і становлення вітчизняної науки і техніки», «Ленін і електрифікація нашої країни».

Студенти-філологи в доповідях «Образ В. І. Леніна в радянській літературі і мистецтві», «Пропаганда серед школярів науково-популярної і художньої літератури про життя і діяльність В. І. Леніна, про партію комуністів», «Образ Леніна в радянському кінематографі» могли б яскраво відтворити образ вождя, описаний в надзвичайно великій кількості художніх творів.

Про велику виховну цінність красномовної роботи школярів, пов'язаною з іменем В. І. Леніна, бойову і трудову славу радянського народу могли б розповісти в своїх доповідях студенти-географи: «Заповіді В. І. Леніна в житті нашої країни, в житті нашого народу», «В. І. Ленін і наш край» та ін.

Численні доповіді слідувало б супроводжувати показом кінофрагментів, діапозитивів (слайдів), прослуховуванням грамзаписів. До конференції можна підготувати книжкову виставку, вікторини і т. д.

Участь в таких конференціях дозволить майбутнім педагогам увійти в скарбницю ленінської ідейної спадщини, вдуматися в її зміст, збагатити себе пізнанням в галузі виховання школярів на прикладі життя і діяльності В. І. Леніна, побачити і зрозуміти, що надає ідеям Леніна і довговічності і сучасності.

Л. ОСАДЧУК,
доцент.

СТАЖУВАННЯ В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ

Кожні півтора місяця до нас в університет приїжджають на стажування студенти із Будапешта, Сегеда та інших міст Угорської Соціалістичної Республіки. Це, як правило, ті студенти, які вивчають російську мову.

Зараз у нас навчається молодь із Будапешта, Сексарда і Капошвара — із педінститутів та інституту торгівлі. Навчаються вони в Радянському Союзі вже більше місяця, враження, настрої у них чудові. Тут вони

одержують прекрасну практику з російської мови, вперше в житті з великим хвилюванням знайомляться з нашим містом, з його видатними пам'ятками культури. Вже відвідали оперний театр. З великим задоволен-

ням прогулюються вулицями Одеси. Незабаром їх чекають екскурсії в Крим і в столицю Молдавії — місто Кишинів, що входить в об'єкту програму шеститижневого стажування.

Але найсильнішим враженням являється у наших угорських ровесників міцна

дружба з радянськими юнаками і дівчатами, з якими у них знаходиться дуже багато спільного. Надовго їм запам'ятається гостинна радянська земля.

Н. ПЕРСТНЬОВА,
I курс фізфаку,
слухач ШМЖ.

ському не чекають від природи, їх беруть поступово, неухильно, напружено. І не тільки біля телескопа, а й в навчан-

в одних лабораторіях країни астрофізики чаклюють над проектами майбутніх міст в космосі, в інших дбають про

А хіба не романтично звучить те, що в обсерваторії ОДУ проектується і монтується нові, потужніші, телескопи, що їй незабаром доведеться спостерігати зоряну мандрівницю — комету Галлея, в чому візьмуть участь і студенти, комету, речовина якої, за думкою вчених, вважається... первинною! Чи не була вона тим будівельним матеріалом, з якого утворилася сонячна система? І хіба тільки в цьому?!

— Сьогодні Всесвіт не просто об'єкт наукового дослідження. Осягнення його стало таким же важливим для душі; думок справжньої людини, як чудовий живопис, або музика...

Коли я виходив з обсерваторії, її непривітні приміщення наповнились для мене новим яскравим світлом і змістом.

А. КАРМІННИЙ.

ВІД РЕДАКЦІЇ: В той час, коли стаття готувалась до друку, прийшло повідомлення, що вчені Кримської астрофізичної обсерваторії АН СРСР відкрили велику кількість малих планет. Міжнародна комісія по найменуваннях нових планет за рекомендацією АН СРСР присвоїла деяким планетам імена видатних радянських вчених. Серед них однієї із планет присвоєно ім'я професора В. П. Цесевича.

Ще одній планеті присвоєно ім'я В. К. Абулакіна — професора, наукового співробітника Пулковської обсерваторії, лауреата Державної премії, випускника нашої університету.

В зв'язку з цим повідомленням гаряче вітаємо вчених!

ОЛІМПІАДА. 1 ТУР

Нещодавно в університеті проходив I тур Олімпіади «Студент і науково-технічний прогрес», причому — іноземними мовами. Олімпіада проводиться з метою вдосконалення викладання іноземних мов, підвищення якості науково-методичної і виховної роботи студентів.

Студенти досить успішно справилися з усіма завданнями. Але найкращими визнані С. Варламов, С. Манець та Є. Малихіна. Вони були рекомендовані для участі в II турі олімпіади, який відбудеться в інших містах України в травні цього року. Інші учасники нагороджені грамотами.

Л. СЕНЕШИНА,
ст. викладач
кафедри іноземних мов.

У ВСЕСВІТ

ні, на практичних заняттях, в партійній і комсомольській роботі. Вони, отже, діють, випромінюються в найменшій, але добре і щиро зробленій справі.

І хоча про кафедральну роботу В. Г. Каретников говорити ніби про щось буденне, та в його словах відчувається пристрасть, переконання, пафос, спрацьовує приховане відчуття романтики (а слова «романтика» астрономи не полюбують), важливості, краси своєї праці. До неї кафедра астрономії, як до вершини, приходять своїми шляхами, аспектами, гранями. Якщо

те, як зловити хвилі гравітації, створюючи для них надзвичайні прилади, котрі зможуть символізувати колосальний технічний прогрес, забезпечивши в мільйони раз точніші виміри, ніж зараз; то в третій, як ось наша — Одеського державного університету, — комплексно вивчають і записують «паспортні дані», характер зірок, їх фізичну стадію, кінець чи початок існування зірки, виявляючи в ній наявність заліза, титану, марганцю, тобто — природу Всесвіту. Велика робота — накопичення знань про цю природу.

В 1982 році вийшов заключний, дванадцятий том Біографічної хроніки Володимира Ілліча Леніна. Завершилась багаторічна, кропітка і відповідальна робота Інституту марксизму-ленінізму при ЦК КПРС по складанню багатотомної біографічної хроніки*).

Тепер мільйони людей в усьому світі, які хочуть більше знати про В. І. Леніна, про його теоретичну і революційно-перетворюючу діяльність, можуть звертатися до цього всеохоплюючого видання, де рік за роком, по днях, а іноді і по годинах, прослідковується весь життєвий шлях видатного революціонера і геніального теоретика марксизму, творця Комуністичної партії Радянського Союзу, вождя Великої Жовтневої соціалістич-

*) Владимир Ильич Ленин. Биографическая хроника. М., Политиздат, т. 1—12, 1970—1982.

ної революції і засновника першої в світі соціалістичної держави.

В основу біохроніки покладені дати життя і діяльності В. І. Леніна, подані в томах Повного зібрання творів. В ньому використовуються також новітні досягнення радянської науки, відомості і факти, виявлені в останні роки. Біографічна хроніка включає десятки тисяч фактів життя і діяльності В. І. Леніна з вказанням осіб — учасників подій і місць (адрес), де ці події проходили.

В дане видання входять дати написання В. І. Леніним творів і листів, як опублікованих, так і неопублікованих, його робота з редактування і перекладу різних книг і видань, участь в партійних, радянських, профспілкових з'їздах і конференціях, засіданнях і пленумах

ЦК, засіданнях СНК і СТО, конгресах Комінтерну, зустрічі з різними людьми, прийомі делегацій, підписання партійних і радянських документів, розпорядження, доручення, вибори В. І. Леніна в партійні і радянські органи і т. д.

Зміст написаних ним робіт, прочитаних доповідей і промов в біографічній хроніці не розкривається. Виняток становлять ленінські документи, як неопубліковані, так і надруковані в маловідомих виданнях, а також листи, зміст яких коротко викладається. Невеликі неопубліковані документи В. І. Леніна (записки, розпорядження, резолюції, надписи, помітки і т. п.), як правило, відтворюються повністю. Тому з виходом у світ томів біографічної хроніки опублікована література спадщина В. І. Леніна поповнилась новими документами.

Туристськими шляхами

Після зимової сесії лижний маршрут нашої групи, в склад якої ввійшли студенти фізики, геологи, географи та біологи, почався з міста Златоуст. Це історичний центр металургії, батьківщина російського булата і гравюри на металі. Тут в 1817—1847 рр. працював основоположник вчення про сталь П. П. Аносов.

Далі наш маршрут ми продовжили через хребет Уреньга, вийшовши на берег озера Зюраткуль, що розташоване на висоті 724 м над рівнем моря. Це єдине високогірне озеро на Південному Уралі.

Від озера ми зійшли на хребет Кургуш (Челябінська область), що протягнувся на 50 км. Які прекрасні краєвиди відкрив нам древній Урал, особливо на вершині Іремель, висота якої має

1582 м і спускається до селища Тюлюк, що знаходиться в долині річки з такою ж назвою. Ледь познайомившись з старовинною архітектурою уральського селища, ми знову рушили до інших висот, пройшовши через глибокі сніги до хребта Зігальга, піднялись на цей хребет, а в його підніжжі, в селищі Катабке, наш маршрут закінчився. Таким чином, ми пройшли 180 км, подолавши труднощі першої категорії.

Похід дав нашим студентам велику користь, ми підвищили свої спортивні розряди, туристську майстерність лижників, познайомилися наяву з чудовим живописним куточком нашої Батьківщини і доторкнулися до її історії.

Р. МОЧОНА,
студентка IV курсу
ГГФ, керівник походу.

На скелях Криму

На скелях Криму проводились змагання з спортивного скалоходження в програмі Спартакіади вузів м. Одеси.

В цих змаганнях взяла участь команда університету, складена із студентів мехмату і геофаку.

Змагання проходили в суворих метеоумовах, був сильний поривчастий вітер, дощ, сніг, низька температура повітря — все це вносило додаткові труднощі у подолання і без того досить складних трас. Проте наші спортсмени, керовані лідерами команди Б. А. Чебота-

рьовою і І. М. Пивоваровою, проявили високу спортивну мужність, самовідданість і волю до перемоги. В умовах гострої спортивної конкуренції наша команда зуміла завоювати друге місце. Серед жінок в особистій першості перше місце посіла студентка II курсу ГГФ Б. Чеботарьова, друге — студентка V курсу ГГФ І. Пивоварова. Ці ж студентки стали першими і в змаганнях зв'язок.

А. КОБИЛЯНСЬКИЙ,
тренер
збірної команди.

ДЕНЬ ФІЗИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

В цей день фізичний факультет не впізнати. На стінах красувались веселі плакати, малюнки, навколо лунали сміх і жарти. Так перетворюється факультет на якийсь казковий палац лише один раз на рік — в свій традиційний святковий день. І готувались до нього студенти всіх курсів, кожний вносив в нього свій талант, працьовитість, пафос, поетичний настрій. Саме тому піднесено відчували себе не тільки ми, господарі свого факультету, а і численні гості із Москви, Ленінграда, Києва, Тбілісі, Дніпропетровська, які теж привезли на

наше свято найкращі номери художньої самодіяльності, з якими не раз виступали на кращих сценах республіки.

Наступного дня у великій фізичній аудиторії відбулась прес-конференція, вкладачі фізфаку з гумором відповідали на запитання студентів, змагаючись в іронії, жартах, дотепності, винахідливості. Свято закінчилося засіданням клубу «Гамільтоніан», але ще довго в цей вечір і на факультеті, і в парках Одеси лунали пісні студентів-фізиків.

О. ЧАЙКА.

ПОРАДИ ЛІКАРЯ

СПОРТ І АЛКОГОЛЬ НЕСУМІСНІ

Важко назвати який-небудь фактор, який так руйнівню впливав би на здоров'я людей, як алкоголь. Алкоголь — це перш за все шкідлива отрута, котра навіть в слабких розведеннях здатна змінювати життєдіяльність живої клітини. Під дією алкоголю порушуються функції всіх органів людського організму, а також обмін речовин, розвивається авітаміноз, захисні сили організму зменшуються, підвищується схильність до інфекційних захворювань. Найбільшою здатністю до поглинання шкідливого алкоголю мають людський мозок та печінка, і тому ці найважливіші органи найбільше здатні виходити з строю.

У спортсменів вживання алкоголю викликає понижен-

ня м'язової сили, зменшується працьовитість, різко послаблюється увага, гострота сприймання, зменшується швидкість і точність реакції — все те, що найнеобхідніше в спорті. Якщо спортсмен не дотримується режиму, вживає алкоголь навіть в найменших дозах, він не зможе розраховувати на високий спортивний результат, тому що алкоголь викликає різноманітні хворобливі відчуття, а справжній спорт любить тільки здорових.

Тому в спорті не можна допускати зловживання спиртними напоями навіть в найменших кількостях.

І. ГЛУЩЕНКО,
лікар.

Редактор **В. НІКОЛАЄВ.**

ПРАВО ФЛАНГОВІ

Андрій ВИШНЕНКО навчається на II курсі фізичного факультету. Він вибрав для себе складну, але цікаву професію — астрономію. Крім основної роботи, пов'язаної з астрономією, якій він віддає багато сил, часу, таланту, студент встигає слідкувати за новинами науки, культури, літератури, мистецтва, займається спортом, веде велику громадську роботу. Останнім часом Андрій чимало уваги приділяє вивченню англійської мови, яка допомагає ознайомитися з новинками астрономії в зарубіжній літературі.

НА ЗНІМКУ: студент II курсу фізичного факультету Андрій Вишненко в кабінеті англійської мови.

Фото І. Москаленка.

Зустрічі студентів з письменниками Одеси стали на філологічному факультеті тією традицією, котра щоразу дарує радісні відкриття. От і нещодавно, власне на початку останнього свого навчального семестру старшокурсники отримали нагоду бачити, слухати, вести діалог з поетами Валентином Морозом і Віталієм Березінським.

Відкрив цю зустріч і вів її Є. М. Прісовський, кандидат філологічних наук, доцент, критик, який не лише уважно стежить за творчістю гостей, але і пам'ятає їх студентами-філологами, поетами-початківцями.

— Ідучи до читача, — сказав Євген Миколайович, — письменник хоче дізнатися про відгук свого слова у кожному серці. Це природно, однак для справжнього майстра не є межею бажань. Найскромніше прагнення митця — навчити людину бути цілісною, безкомпромісною і гордою, прилучити її до великої дійової любові і справедливості, виховати у ній борця за високі суспільно-моральні ідеали. У поезії своя зброя. Це емоційна асоціативна образність, котра збуджує читацькі почуття, збагачує думки, насажує волю. Чи не тому найкраще про себе говорить сама поезія?

Улюблені вірші поетів прочитали Валентина Белей, Олена Момотенко, інші студенти. Їх, майбутніх вчителів, котрі тільки-но прой-

шли випробування педагогічною практикою, схвилювали твори, звернені до молоді, до її громадських почуттів. Присутні відчували лірика перекоує і пафосною і довірливою інтонаціями, коли вони щирі, поезію важливо не лише завчати, але й тонко розуміти й інтер-

Поезія вчить

претувати.

З'ясувалося, що студенти до певної міри знайомі з творчими доробком В. Мороза і В. Березінського. Тепер поглибилися уявлення про спільні й індивідуальні художницькі інтереси, проблеми, теми.

Так, Валентин Мороз, сповнений особливої уваги до народної творчості, постійно звертається до найбільш актуальних питань сучасності. В цьому придалася йому професія радіожурналіста. Чутливо сприймала поета студентська аудиторія, його вірші з нової збірки «Крізь пам'ять».

То був, напевне, сорок перший рік — і наша честь, і наше люте горе. І батько мій, солдат і більшовик, Вплітав свій голос у солдатські хори.

І в клетоті минулої війни Народжувались музика і слово, І кожен раз замішані вони Були на свіжій і гарячій крові. (Ветеранам»).

У творах В. Мороза ожили імена відомих і безвісних героїв. Про них — «Балада-діалог», присвячена подвигу Гастелло, «Монолог старого водія» пам'яті льотчиків 69-го авіаполку. За рядками присвят поставили художні переосмислення фактів минулого і сучасного. Вони сягали своєї основної мети — творили серед слухачів високу духовну напругу людності, відповідальності за все на світі.

Шлях Віталія Березінського в поезії — розкриття життя життєвого досвіду, сходження до конкретних і вагомих образів-думок. Зріла особистість поета виявилася у збірках 70-х років, зокрема в останній книжці вибраного «Автострада». Кілька віршів з неї — «Не витрачай, дівчисько», «Я тобі не вірити не смію» та інші — прозвучали в авторському виконанні.

Щиро привітали студенти й нові поезії В. Березінського, котрі увійдуть до збірки «Я слухав море», що її планує до випуску видавництво «Маяк»

М. МАКУХІНА,
студентка V курсу
філологічного факультету

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24.

ДЗВОНІТЬ:

внутрішній 841 (з міста телефонні: міський 23-84-13, 206-841).